

25 éves a FEPTO A gyökerektől a jövő víziójáig

Dr. Pintér Gábor
c. egyetemi tanár

A FEPTO idén, a 25 évvel ezelőtti megalakulás tiszteletére és ünneplésére visszatért Stockholmba. 1993-ban, ahogy most is, Teszáry Judith és kiváló kollegái voltak vendéglátóink. Személy szerint már csak hatan voltunk itt azok közül, akik az 1993-as „születéskor” jelen lehettek. Ugyanakkor a huszonöt éves, felnőtte növekedett FEPTO immár 88 tagegyesületet fog egybe csaknem 30 európai és mediterrán országból, 110 megjelent delegálttal. Az idei találkozó témája az európai pszichodráma fejlődésének víziója volt, s nem véletlen, hogy a gyökerek ápolására épült a jövő lehetőségeinek keresése.

A kilencvenes évek elejéig a pszichodráma szakemberek nemzetközi összefogása csak a Moreno által 1954-ben életre hívott Nemzetközi Csoportpszichoterápiás Társaság (IAGP) keretében valósult meg, a több száz fős Pszichodráma Szekcióban. A pszichodráma európai elterjedtsége, a szakmai koordináció szükségessége érlelte meg egy szűkebb szakmai közösség létrehozását, amelyben demokratikus elvek alapján az európai pszichodráma képviselője valósulhat meg. Az igény szűkebb körben már az amsterdami IAGP kongresszuson felmerült 1989-ben, amikor Gretel Leutz volt a társaság elnöke és Zerka Morenoval beszélgettünk erről. Ő már akkor is nagyon támogatt minket, de emlékeim szerint csak azzal a feltétellel, hogy az IAGP-t sem hagyhatjuk magára. Később az 1992-es montreali IAGP kongresszus egyik összejövetelén, egy zsúfolt teremben, mintegy harmincan döntöttünk a megalakulásról.

Egy háromtagú szervező team: Pierre Fontaine, Gretel Leutz és Göran Högberg munkája nyomán a következő évben meg is valósult az álom: 1993 őszén a Stockholmban megrendezett, Teszáry Judith és kollegái által szervezett többnapos munkaértekezleten tizenhét országból huszonkilencen vettünk részt, s ekkor megszületett a FEPTO, akkor még „European Study and Coordination of Psychodrama Education” elnevezéssel. 1994-ben egy másik háromtagú team (Pierre Fontaine, Pirkko Hurme és Pintér Gábor) készítette elő az oxfordi találkozót, amelyen Zerka Moreno is részt vett, s ahol a meghívottak köre kiszélesedhetett. Ekkor még határozottabbá vált az együttműködés, itt már kötet készülhetett az egyes országok pszichodráma képzési rendjének összehasonlításáról. Az egyre bővülő, minden évben összejövő munkacsoport hivatalosan végül is 1996-ban alakította meg belgiumi bejegyzéssel a szövetséget, melynek teljes neve „Federation of European Psychodrama Training Organisations” (Az Európai Pszichodráma Kiképző Intézetek Szövetsége) lett.

A FEPTO-t hivatalosan egyéni alapító tagok hozhatták létre (a belga törvények szerint), de alapvetően az európai kiképző intézetek, egyesületek szövetsége, ezek lehetnek további tagjai. Az alapító tagok a kezdetekkor beléptették képviselt intézeteiket, ez történt a Magyar Pszichodráma Egyesület esetében is, amelynek akkor elnöke voltam. Így egyesületünk a legelsőként egyikeként a szervezés kezdetétől képviselteti magát, az alapítástól aktív tagja a szövetségnek. A további években számos újabb, már nem az alapítókhoz köthető kiképzőintézet is csatlakozott, később újabb és újabb országokból. A tagság minőséget jelent és megbecsült értéket képez. 1993 óta kivétel nélkül minden évben egy 5 napos találkozó szervezésére került sor valamely európai városban. A „FEPTO Meeting”-ek során nagycsoport-kiscsoportok-nagycsoport szerkezetű szakmai

dramatikus munka, fejlesztés, eszmecsere, hivatalos közgyűlés, bizottsági munka, konkrét, pszichodráma képzéshez kapcsolódó témák feldolgozása történik, sok megjelenítéssel, olykor sajátélménnyel, szupervízióval. Az eddigi 25 találkozó alapján elmondhatjuk, hogy a FEPTO összejövetelek szakmai szempontból igényesek, hangulatukban családiasak. A résztvevők a FEPTO jellegéből adódóan közel ugyanazok, hiszen ők a tagintézeteknek általában állandó delegáltjai (intézetenként 1 vagy 2 fő). Az MPE-t többnyire egymagam, egyes években Vikár Andrással, később Fedor Bélával közösen képviseltük. Mindig számíthattam a folyamatosan, de más szerepekben jelen lévő Teszáry Judit-hra is, Mävers Ildikóval is gyakran működtünk együtt. 2000-ben Budapest adott helyet az ötnapos találkozóknak, melyet Vikár Andrással szerveztünk és témája a pszichodráma képzés és értékei voltak. Külföldi kollegáink a találkozó két extra programját tartották a legérdekesebbnek: a dunai sétahajón tartott pszichodráma csoportokat és a találkozó alkalmából megrendezett Mérei Emlékkiállítás a Lipóton. Mindkettő lehetőséget adott a magyar dramatikussal való találkozásra is.

A Képzési Bizottság kidolgozta a FEPTO pszichodráma képzésre vonatkozó minimál standardját, amely óraszámában (880 óra) és szerkezetében csaknem azonos a Magyar Pszichodráma Egyesületével. A minőségi kritériumok között szerepel például a felsőfokú diploma megszerzése, mint képzési alapfeltétel, vagy a képzés időtartamának megszabása (nem lehet rövidebb 4 évnél). A saját gyakorlócsoporthoz vezetői ideje minimálisan 1 év, a záróvizsga gyakorlati és elméleti részekből kell, hogy álljon.

Szintén kidolgozták a FEPTO-hoz csatlakozás rendjét. A tagfelvételi rendszer egész konkrétan megadja, milyen pszichodráma szervezet, milyen feltételekkel, hogyan csatlakozhat. A minimál standard meglehetősen mára a kezdeti ajánlásból kötelezővé vált. A követelményeket el nem érő intézetek megfelelő időt és segítséget kapnak a felzárkózáshoz. Sok más kritérium teljesülésére és többlépcsős személyes bemutatkozásra is szükség van. Az új egyesületek érezhetően egyre növekvő erővel töreksenek a tagság elérésére. Évente jellemzően 2-5 új egyesület jelentkezik, amely részben a FEPTO megérdemelten kialakult presztízsének köszönhető.

Az EAP-hez (European Association of Psychotherapy, Európai Pszichoterápiás Szövetség) való csatlakozás előkészítésében is több év munka fekszik. Az EAP az EU illetékes bizottságának hivatalos tanácsadó fóruma pszichoterápiás ügyekben. Benne a pszichodráma pszichoterápiát most már hivatalosan a FEPTO képviseli, mint „EWAO” (European Wide Accrediting Organisation, Európai Akkreditációs Szervezet). Ez azt is jelenti, hogy a FEPTO akkreditálja az EAP felé is az intézeteket, mint a pszichodráma pszichoterápiás szegmensének egyedüli európai letéteményese. A FEPTO így rendkívül sokat segíthet tagjainak a pszichodráma pszichoterápia nagyobb mértékű nemzeti elfogadtatásában.

Az egyéb témák közül kiemelendő, hogy számos nemzetközi workshop, projekt, tapasztalatcsere, közös publikáció valósult meg, nemcsak a szűkebb értelemben vett pszichodráma területén. A Bad Vöslau-i Moreno Múzeum létrehozása is folyamatos téma. Többéves munkával elkészült a Pszichodráma Etikai Kódex. Izgalmas téma és gyakorlat a nemzetközi konfliktustranzformációs és béke munkacsoport programja. A huszonöt év találkozóin végigvonuló legjellemzőbb témák, amelyek szinte szünet nélkül szerepeltek: a pszichodráma elméletei, technikái, a képzés legkülönbözőbb formái, a monodráma lehetőségei, a szociodráma elmélete és gyakorlata. Az utóbbi területén már hat önálló nemzetközi szociodráma konferenciaszervezésére is sor került.

A kutatási munkacsoport rendszeres munkájával egyre komolyabb eredményeket ér el. Egybegyűjti a pszichodráma területén valaha elvégzett kutatómunkákat, hírt ad a jelen kutatásokról, facilitálja azokat, és segíti a fiatalabb szakemberek munkáját. A jelenlegi fő téma a pszichodráma pszichoterapeuták/vezetők és kiképzők kompetenciarendszerének tudományos megközelítése, melyet

éppen az MPE munkája nyomán Budapesten kezdeményeztünk a Marlok Zsuzsa által szervezett munkacsoport találkozón.

A FEPTO munkájában lehetséges a tagok számára különféle állandó csoportok, hivatalos „Network group”-ok létrehozása. Az intervíziós típusú csoportok zártak, bennük hosszú távú személyes elköteleződéssel kölcsönös szupervíziós munkában segítik egymást a résztvevők. Ilyen például a TIP (Transcultural Intervision Psychodrama) group, melyben tizennégy országból tizenhatan dolgozunk együtt immár 7 éve. A szakmai célú csoportokra pedig jó példa a Gyermekpszichodráma Munkacsoport, mely szintén évekkal ezelőtt jött létre. Öröndetes, hogy ebbe a munkába a magyar gyerekdramatikuskok is becsatlakoztak. Bemutatkozásuk olyan sikeres volt, hogy máris ők szervezik a 2018 őszén, Budapesten megrendezésre kerülő európai gyerekdráma kongresszust, melyen komoly nemzetközi részvételre számítunk.

Most pedig visszakanyarodunk az idei, huszonötödik „FEPTO meetinghez”, melyre egy gyönyörű tó mellett, Sigtuna városkában került sor (Stockholm mellett). Mint említettük, közel 110 delegált vett részt a találkozón, a Magyar Pszichodráma Egyesületet idén Fedor Bélával ketten képviseltük. A szűkebben megfogalmazott téma az inklúzió és a kölcsönösség volt. A kezdő nagycsoporton különféle szociometrikus elrendeződésekbe álltunk be, többek között aszerint, hogy ki melyik évben járt először a találkozón. A huszonöt kiscsoport látványa döbbenetes volt: kitapinthatóan érzékelhető a FEPTO hihetetlen fejlődése az alapítástól a jelen pillanatig, az idén csatlakozókig. Mindez nemcsak a személyekben vált láthatóvá, hanem az általuk képviselt országok szerint is. Egyben szinte Európa sokdimenziós térképe is kirajzolódott.

Svéd kollegáink nagyon szép megemlékezést szerveztek Zerka Moreno emlékére. A személyes búcsúzásra is lehetőséget adó rituális alkalmon sokan éltek az aktív elköszönés, megköszönés lehetőségével. A szomorúságon átsütött Zerka személyének pozitív orientáltsága, s a gyökerek felidézése mellett itt is a jövő reménysége. Egyfajta meghatott örvendezés azon, hogy milyen gazdag örökséget kaptunk a Moreno házaspártól.

A nagycsoportok mellett négy napig együtt dolgozó, állandó tematikus kiscsoportok is alakultak. Mi a szociodráma fejlesztése témát kezdeményeztük és huszonöt érdeklődővel abban is vettünk részt, váltott vezetőkkel. Tapasztalatainkat visszavittük a nagycsoportba. A találkozón ezek mellett két tudományos előadás is elhangzott, s nem maradt el a szokásos FEPTO rögtönzések színháza sem. És a születésnap ünnepség pezsgővel, díszvacsorával, és a FEPTO logót ábrázoló, az alapító tagok nevét magán viselő marcipános tortával egész hajnalig tartott.

A csaknem egésznapos Közgyűlés 23 napirendi ponttal zajlott le. Ennek bemutatásától most el kell tekintenünk. Hatékony, jó együttműködést tükrözött a közös munka, és a 10 fős új vezetőség megválasztása is békés légkörben zajlott. Az új elnök Nikos Takis (Görögország) lett. Teszáry Judit, aki több ciklusban is elnöke volt a szövetségnek, továbbra is dolgozik a vezetőségben, mostantól, mint az Etikai és Nemzetközi ügyek bizottságának vezetője. A közgyűlés keretében idén egy orosz és egy szerbiai új tagegyesület sikeres megmérettetésére és hivatalos felvételére is sor került. Ezzel a tagegyesületek száma 88-ra emelkedett, amely sok ezer európai pszichodráma szakember összefogását jelenti. A munka év közben a vezetőségben, számos bizottságban és szakmai csoportban folytatódik.

S végül engedjete meg néhány személyes megjegyzést! Visszatekintve nagy örömmel tölt el, hogy Gretel Leutz, Zerka Moreno és többek oldalán aktívan jelen lehettem a FEPTO előkészítésében és létrehozásánál, s csaknem mind a huszonöt FEPTO éves találkozón részt vehettem. Persze vannak, akik még többet tettek érte. Ma is egyfajta harcostársaknak tekintjük egymást. Ez egy olyan dolog az életben, amiért érdemes élni és alkotni. Bizonyára több ezer önkéntes munkaóra, megszámlálhatatlan email, sok száz örömteli vagy épp nagyon nehéz megbeszélés... - igaz, 30 évre elosztva. Közben több száz értékes kollegát ismertem meg igen eltérő kultúrákból, s tucatnyi igaz, állandó barátság is

született. Az alapítástól kezdve végig delegáltként képviseltem a Magyar Pszichodráma Egyesületet, dolgoztam több ciklusban a FEPTO vezetőségben, a képzési és a tagfelvételi bizottságban, a képzési rendek, a formai és tartalmi követelmények összehasonlításában, a közös FEPTO minimál standard és az etikai kódex kimunkálásában. Jól sikerült és ma is gyakran emlegetik a budapesti 2000-es találkozót. Igazi örömet jelentett az új országok, új tagegyesületek „gondozása” a FEPTO tagság irányában. Több alkalommal érdemi részt vállaltam a kutatási munkacsoportban, amelyből a kompetenciák fő témakörének elindítása lehet fontos a FEPTO jövőjére nézve. Az évközi munkában folyamatosan küldtem írásokat az MPE által kidolgozott értékes szakmai anyagokból, szabályozásokból, szakmapolitikai eredményeinkből, rendszeresen beszámolókat fejlődésünkről.

Sokunk munkájának eredményeképpen a FEPTO-ban is komoly ismertsége, súlya van a hazai pszichodrámának. Sőt, feltehetően az MPE első helyre került a regisztrált képzésbe/csoportba járók számát tekintve (amely nálunk jelenleg mintegy 2000 szakembert jelent). A nagyrészt természetesen a FEPTO-n kívül zajló szakmai munka, hazai törekvéseink, MPE tagtársaink külföldi workshopjai és konferencia megjelenései, kiképzőink különféle nemzetközi képzési programokban történő részvétele következtében a magyarországi pszichodráma minőségi szempontból is jelentős erőnek számít a pszichodráma európai színpadán.

Dr.Pintér Gábor